Den uforbederlige bibliotekar
Niels Jensen

Skanning / foto af tekst.

https://uforbederlig.dk

Udarbejdet af Niels Jensen

Nr. 9. Pris 10 Øre.

Øreskrifter for Folket.

Spøgelsevognen (af Em. Henningsen.)

Med 7 Billeder.

Kjøbenhavn.
A. C. Roms Forlagsforretning.
Trykt hos J. H. Schultz.
1881.

Spøgelsevognen.

Efter en sand Begivenhed

fortalt af

Emanuel Henningsen.

I Nærheden af den store Vildmose ligger der oppe i Vendsyssel en gammel Herregaard, som hedder — ja, det er da for Resten lige meget hvad den hedder, men vi kunne jo godt kalde den Aagerup. Det er en gammel Munkestensbygning med tykke Mure og en hvælvet Indkjørsel, der prydes af udhugne Stensirater, og med en af Aakander og andre Vandplanter halvt overgroet Grav uden om. Over Graven fører der en muret Bro med snirklet Jærnrækværk; i gamle Dage var den vel sagtens af Træ og til at hejse i Vejret, naar der var Ufred i Landet. Det meste af Hovedbygningen er forsynet med store, vidtløftige Kjældere, hvis hvælvede Lofter og tykke Mure synes at kunne trodse Aarhundreders ødelæggende Indflydelse. Aagerup havde paa den Tid, vor sandfærdige Fortælling foregaar, nemlig i Begyndelsen af indeværende Aarhundrede, i mange Aar været i Hænderne paa Familien Rastrup, og en af disse Rastrup'er, som skal have været en hovedrig Mand, men tillige en stor Slyngel, havde, strax efter at han stededes til Hvile i Familiebegravelsen i Aagerup Sognekirkes Kapel, fundet paa at gjøre natlige Udflugter fra sin snævre Kiste og holde Indtog paa Aagerup, naar alle andre laa vel forvarede i deres Senge.

Han for ikke med Lempe den Rastrup, lige saa lidt som han havde gjort det i levende Live; gamle Folk vidste endnu at fortælle, hvorledes han i mørke Nætter, naar der ingen

Maane var paa Himlen, kom jagende ind i Borggaarden i fuldt Firspring, saa det raslede efter, og Ilden flunkede fra Brostenene. Samtidig dermed kunde han give nogle Hyl fra sig, saa det var væmmeligt at høre paa. Nogle paastode ogsaa, at de havde set Ilden staa ud af Hestenes Mund og Næsebor, og at Rastrup sad i Vognen med sit Hoved under Armen, naar han kjørte sin Omgang i Gaarden for derefter at fare afsted igjen over Broen og forsvinde i Retning af Kirken, men det er rimeligt nok, at de, der havde været Spøgelset saa nær, selv i Forskrækkelsen

havde tabt deres Hoved og saa for Resten bildt sig ind at se en hel Del mere, end de under andre Omstændigheder vilde have faaet Øje paa.

At det havde spøget paa Gaarden, var imidlertid en Kjendsgjerning, som ikke kunde benægtes, thi alt for mange troværdige gamle Folk, der ikke for med løs Snak, vare rede til at bekræfte denne Kjendsgjerning med deres Saligheds Ed, og som Følge kunde det ikke være rent Opspind alt sammen. Underligt var det dog, at ingen i de sidste tredive Aar eller saa omtrent havde set Spøgeriet, om de end med Bestemthed paastode, at have hørt det. Enten nu gamle Rastrup havde taget Reb i Sejlene og kom lidt mere stille frem end i gamle Dage, eller han til Dels havde opgivet sine natlige Udflugter fra Familiebegravelsen, nok er det, at han ikke optraadte med fuldt saa megen Brask og Bram som i gamle Dage, om end en og anden, der ved Nattetide var kommen forbi Gaarden, endnu vidste at fortælle om mange sære Ting, han der havde hørt eller set.

Saa var det en Aften sidst i November Maaned, at der sad en syv—otte Piger samlede i Køkkenet paa Aagerup. Det var sent ud paa Aftenen, thi det havde været en travl

Dag for dem alle. Nede i Kjælderen hang der sex gode Stude, med hvis Slagtning og Tilberedning de havde været sysselsatte fra den tidlige Morgen. Nu sade de ved Køkkenilden og fik sig en Kop Kaffe og en lun Passiar. Gaardens Karle havde søgt Ro i Karlekamrene, og Pigerne vare de eneste oven Senge i hele Gaarden.

Uden for Vinduerne skyllede der Vande ned; storme gjorde det, og man kunde høre den store Fløj oppe paa Hovedbygningen pibe, naar den drejede sig for Vinden.

Saadan en Stormaften tager sig ganske anderledes ud paa en stor Herregaard end i en lun lille Bondegaard, hvor man næsten ikke hører noget til den. Her kom Vinden hylende ind gjennem den hvælvede Indkjørsel, for brummende om i Gaarden, ruskede i Dørene, slog mod Ruderne, peb i Kjælderhalsene, fløjtede i Skorstenspiberne og raslede med Tagstenene, og alt imens plaskede Regnen ned fra Tagrenderne, saa det lød, som om hundrede Halssygepatienter paa en Gang stode

og gurglede sig. Efter at Pigerne havde tømt deres Kaffekopper, flyttede de sig nærmere om Ilden og fortsatte Samtalen; Kaffen havde gjort dem livlige, og ingen lod til at have Lyst til at gaa i Seng med det samme. En og anden kastede vel en Gang imellem et skjævt Blik hen til de mørke Ruder, i hvilke Skjæret fra Ilden spejlede sig, og naar et enkelt Vindstød, voldsommere end de andre, for ind i Gaarden og gjorde Spektakel, kunde det træffe sig, at der kom et dæmpet Udraab af undertrykt Angest fra Klyngen, men ellers var Stemningen i det hele god, og Samtalen gik saa livlig som paa den skjønneste Sommeraften.

Nærmest Ilden sad Gaardens Husholderske Jomfru Karen, som hun kaldtes. Hun havde faaet sin gamle Lænestol ind i Køkkenet og udhvilede sig i den efter Dagens Anstrængelser. Jomfru Karen var nær de tresindstyve Aar — saadan oppe i de fyrre, som hun selv sagde. Hun var trivelig og rund, led en Del af Gigt og holdt meget af Kaffe, men var ellers en meget respektabel Dame, uden hvis Hjælp vi ikke vilde have mægtet at fortælle denne Spøgelsehistorie, der i Modsætning til andre lignende Historier er sandfærdig fra Ende til anden. Om hende havde Pigerne grupperet sig; en sad paa Huggeblokken, en anden paa Køkkenskamlen, en tredje havde sænket sin Bagpart ned i Tørvekassen og hvilede Hagen paa sine Knæ. Kort sagt, de sade alle i god Ro og Mag, da der pludselig lød et Spektakel neden under, som bragte de fleste af dem paa Benene i en utrolig Fart. Det lød ikke, som naar noget faldt ned, eller som naar Dørene klaprede, men det kom med en Klingren og Tumlen, som var rent uforstaaelig, og tilmed kom der i det samme et Brøl, saa ækelt og uhyggeligt, at de fleste af Pigerne istemmede det af hele deres Hjærte.

„Hørte De, Jomfru?“ udbrød en af dem, rystende paa alle Lemmer.

„Ja, vi hørte det vel alle sammen,“ svarede Jomfruen og saa sig lidt betuttet om i Kredsen.

„Jeg hørte det ogsaa. Aa, Gud Fader bevar os, det lød, som naar et Menneske er ved at drukne!“

„Det var lige saa tydeligt, som om en kjørte rundt i Gaarden og skreg.“

„Gud bedre det, vi spørger nok sørgelige Tidender med det første.“

„Det var Spøgelset,“ hviskede en stor og stærk Pige, som i sin Angest næsten havde muret sig ind i Skorstenen.

„Palles Jeppe skal have mødt det den anden Aften ude ved Vildmosen. Der var fire Hunde for ved det og sex sorte Heste for Vognen, og der var en sort Kusk, hvis Hoved var henne, og saa satte hele Spøgeriet ud i Hængemosen, som ikke kan bære en Hare, og rullede hen over den, ligesom det kunde have været ad en Landevej."

„Det er noget Snak, Katrine," sagde Jomfruen og rystede misbilligende paa sit Hoved. „Hvad Spøgeriet . . . J, min Gud, hvad kan det dog være!"

Den samme Klingren og Rumlen hørtes atter, og Hylet kom igjen, stærkere end tilforn. Pigerne saa rædselslagne paa hverandre og ønskede sig dybt nede under deres Overdyne.

„Hvad kan det dog være?" spurgte Jomfruen. „Vi maa virkelig have det undersøgt."

„Jeg gjør det ikke for nogen Pris," sagde den store Pige inde i Skorstenen, „ikke for alt Guld i hele Verden."

„Sofie, hvad tror du det er?" vedblev Jomfruen og vendte sig til en af de yngste Piger. „Tror du ogsaa, det er Spøgeri?"

„Nej," svarede Sofie smilende, „saadan noget tror jeg ikke paa. Jeg synes, det kom nede fra Kjælderen. Kan det ikke være en af Hundene, der er bleven lukket inde? Det var da ellers Skade for Kjødet."

„En Hund!" raabte Katrine. „Det var nok en net Hund, den! . . . Aa, Gud Fader i Himmerig, der er det igjen!"

„Sofie . . . Sofie, hvor gaar du hen?" spurgte en af de andre halv grædefærdig.

„Ned i Kjælderen. Vil du med?"

„Sofie, tøv . . . Vi lidt, Sofie, du ved ikke hvad du gjør!"

Den tiltalte lod sig imidlertid ikke forstyrre, hun var allerede med et Lys i Haanden ude af Døren, og de andre hørte hende gaa ned ad Kjældertrappen. En lydløs Tavshed opstod i Køkkenet, alle lyttede de med hver Nerve spændt, indtil Katrine jamrede:

„Vi ser hende aldrig mere . . . Jomfru, vi ser hende aldrig i Verden mere!"

„Ti stille, dit gamle Høved!" udbrød Jomfruen ærgerlig. „Hvad var det?"

„Det var Døren, der faldt til efter hende!" hylede Katrine. „Vi ser . . ."

„Ti stille, siger jeg!"

6*

Katrine tav, snøftede lydelig og tørrede sine Øjne med sit Forklæde. Et Øjeblik efter lød der igjen en dump Larm, derefter kom der lette Fodtrin nede paa Trappen, en Haand famlede ved Laasen paa Døren, som derpaa for op med et Brag, der bragte Katrine til at hoppe helt op paa Skorstenspladen, saa kom en af Gaardens store Hunde ind, efterfulgt af Sofie med det udslukte Lys i Haanden.

„Det var ikke andet end Tyras, som var kommen i Klemme i Tremmeværket ind til den anden Kjælder," sagde Sofie. „Han havde faaet Hovedet ind mellem Tremmerne, men kunde ikke faa det ud igjen."

„Kan I der se," udbrød Jomfruen.

„Ja, Gud kjender hvad det var," sagde Katrine og steg igjen ned paa Køkkengulvet.

„Er du ikke overbevist endnu?"

„Naturligvis var det Hunden," sagde en af de andre Piger, „men hvordan det gik for Sofie at gaa ene der ned, det forstaar jeg ikke."

„Sofie er ikke saa overtroisk som du."

„Er det kanske ogsaa Overtro, det med gamle Rastrup?"

„Ja, det er, og ingen ved det bedre end jeg," svarede Jomfruen. Hun sad lidt og tænkte sig om, og Pigerne saa nysgjerrig paa hende.

„Nu," sagde Jomfruen, mere henvendt til sig selv end til de andre, „de er jo døde alle sammen, saa det kan ikke skade, at jeg fortæller det."

Hun sad endnu og grundede lidt, derefter tog hun paa ny til Orde:

„Den gamle Rastrup, som de snakker saa meget om, ham kan jeg huske, fra jeg var en lille Tøs. Han var en stor pludskjævet Mand med et rødt Ansigt og et stridt Overskjæg, der lignede Børster. Den Gang gik det forskrækkeligt til her paa Herregaarden med Svir og Spil til langt ud paa Natten, og somme Tider kom Herremændene i Uenighed med hinanden og slog Vinkanderne i Stykker paa hverandres Hoveder. Bag efter maatte Tjenerne slæbe dem døddrukne ned i Vognene, men hvor meget Rastrup selv drak, kunde han aldrig blive fuld.

Ved Randen af Vildmosen laa den Gang mine Forældres Hus. De var fattige Folk, men slog sig igjennem, da jeg var eneste Barn. Et Bøsseskud fra Huset laa der to Fæstegaarde; den ene tilhørte Hejle Svarte, som de kaldte ham, fordi han var saa mørk i Huden, og den anden Børre

Steffensen, og aldrig ved jeg, at to Mennesker har holdt saa lidt af hinanden, som de to. Fjendskabet var nok egentlig opstaaet ved, at de blev uenige om et Stykke Eng, og da de ikke kunde komme til rette med hinanden om det, tog Herremanden Engstykket og lagde det her til Gaarden. At de ikke blev bedre Venner efter den Tid, kan I jo nok forstaa. De lod da heller aldrig nogen Lejlighed gaa hen, naar de kunde forklage hinanden for Herremanden.

Hejle havde kun et Barn, en Søn, som hed Gregers. Han var tre Aar ældre end jeg, og lige saa længe jeg kan huske, var vi to Legekammerater og gode Venner med hinanden. Børre havde derimod en hel Flok Børn, baade Piger og Drenge, og især havde han da en lille Tøs paa min Alder, der var saa kjøn som den nyskabte Dag. Hun hed Ellen. Da Gaardene laa saa nær hinanden, var det jo ikke saa lige en Sag at holde Gregers borte fra Børres Børn, skjønt Forældrene ikke kunde lide, at de holdt ved hinanden. Saa en Dag gav Børre Gregers en Kindhest, saa hans Næse sprang op at bløde, og skjønt Drengen ingen Skade var sket, løb Hejle Svarte, saa fort han kunde, over til Nabogaarden og gav sig i Slagsmaal med Børre, og det Slagsmaal endte med, at Hejle fik Pryglene, for Børre var baade større og stærkere end de fleste.

Nu er der det at mærke, at Herremanden var en stor Elsker af Jagt og vaagede over sine Dyr, som en Fader over sine Børn. Hvert Efteraar kom der Herremænd langvejs fra til Gaarden, og saa blev der otte Dage efter hinanden jagtet rundt om i Egnen og skudt mange Dyr, for den Gang var der langt mere Vildt end nu om Stunder. Naar de kom hjem efter Jagten og havde faaet Aftensmaden med Steg og Saltmad til Livs, satte de sig til at drikke, slaa Terninger og spille Kort, til Morgenen gryede paa Himlen, og Lysene var brændte ned i Stagerne. Om Eftermiddagen gik det saa løs igjen med Jagten. En Dag kom de bærende med Anders Grubbe paa en Dør. Det var Herremanden fra Skjørpinge, og han var stunget igjennem med en Jagtkniv og døde inden Aften. De sagde, han var falden i sin Kniv, da han sprang over en Grøft, men der var dem, som mente, at Jens Parsberg fra Skaffildgaard havde haft sin Haand paa Knivskaftet. Det blev aldrig opklaret, og Anders Grubbes Uheld var glemt, inden Aaret var omme.

Næste Aar, da Herremændene kom til Gaarden, indtraf det, som jeg nu skal fortælle. Jeg var den Gang en Tøs

paa en halv Snes Aar og kan tydelig huske det endnu. Det var en Aften, jeg var ovre ved Børres. Ellen og jeg havde leget sammen om Eftermiddagen, nu var det Aften og begyndte at blive mørkt. Netop som jeg var ved at ville hjem efter, lød der Hestetrampen udenfor, og Herremanden og alle hans Jagtgjæster kom ridende ind i Gaarden. Børre løb ud med Huen i Haanden, for at forhøre hvad de vilde. Da Herremanden saa ham, raabte han:

„Er du der, din lange Tyveknægt! Hvor har du gjort af mit Dyr, som du i Aftes slog ihjel nede ved Koldborg Krat? Frem med det, din lumske Hund!"

Børre vilde nægte at have taget Dyret, men Herremanden løftede sin Ridepisk med en tung Blykugle paa Enden af Skaftet og raabte, at han vilde søndre hans Pande, hvis han ikke tilstod, hvor han havde gjort af Dyret. Saa faldt Børre paa Knæ og bad for sig.

„Naadigherren ved, jeg sidder haardt ved det," sagde han. „Jeg har mange Munde at føde, og Tiderne er trange."

„Hvad rager dine Unger mig," svarede Herremanden. Han var saa vred, som jeg aldrig har set ham før eller siden. „Har jeg skaffet dig dem paa Halsen kanske? Kom med Dyret, saa kan vi siden tales ved."

Børre gik da ind i Laden og ryddede noget Halm til Side, og saa kom det dræbte Dyr for en Dag.

„Tag det paa Nakken og se til, du vinder med," sagde Herremanden, og dermed forlod han og Selskabet Gaarden og red til Aagerup. Børre maatte bære Dyret bag efter dem, og da han kom til Gaarden, tog de det fra ham og lukkede ham selv ned i en af Kjælderne, hvor han sad i to Dage og Nætter og bad for sig, hver Gang nogen kom ned til ham med Mad og Drikke. Børres Kone kom Dagen efter op til Herregaarden og gjorde Knæfald for Naadigfruen, at hun dog i Guds Navn maatte lægge et godt Ord ind for hendes Mand. Det gjorde Naadigfruen ogsaa, for lige saa haard Herremanden var, lige saa blød var hun. Alle fattige paa Godset vidste, at hun hjalp alt det, hun kunde, naar en bad hende derom, og det lod ogsaa til, at hun stemte Herremanden mildere.

Tredje Dagen efter blev Børre hentet op fra Kjælderen og ført op til Herrerne, som sad ved Aftensbordet og var i godt Lune. Da han saa det, blev han ved godt Mod, men da han kom ned igjen, og Ridefogden sagde, at nu kunde han gaa sin Vej, græd han sine modige Taarer.

„De har dømt mig Gaarden fra deroppe," sagde han,

„og givet mig Fæste paa Vildmosegaarden i Steden. Vidste jeg kun, hvem der har bragt mig i Ulykke, saa skulde han komme til at angre det alle sine Dage.“

„Ja, slaar du ogsaa svarte Hejle ihjel, saa faar Skarpretteren Fortjeneste,“ svarede Ridefogden og lo.

„Hejle!“ raabte Børre. Han sagde kun det ene Ord, men de, der hørte det, tænkte ved sig selv, at Hejle kanske kunde have været vel saa tjent med, at Ridefogden havde tiet stille. Derefter gik Børre hjem.

Den Gaard, han fik til Bytte for den, de havde snakket ham fra oppe ved Bordet, havde han endda ikke været mest ilde tjent med, hvis han havde villet tage sig af den, men da han flyttede ud af sin gamle Gaard, og Herremandens Kusk flyttede ind i hans Sted, var det, som om han tabte al Lyst til Arbejde. Han forsømte Gaardens Drift, Kreaturerne blev ikke passede, hans Køer og Heste døde, Bygningerne forfaldt, og han selv slog sig til Drik og blev mere fattig og arm Aar efter Aar. Hejle Svarte blev derimod en velhavende Mand, men Gud kjender ellers, hvorledes han havde det, for aldrig vovede han sig ene uden for sin Gaard, og aldrig gik han i sin Seng, før han havde stillet en Bøsse og en skarpsleben Øxe ved Hovedgærdet. Han gik da ogsaa og svandt hen til rene bare ingen Ting, blev til Skind og Ben og helt gul i Ansigtet ligesom en Smørblomst. Til sidst døde baade han og Konen, og Gregers fik Gaarden efter dem. Samtidig dermed blev Børres Gods og Eje sat til Avktion for Gjæld, han kom af med Gaarden og flyttede ind i et gammelt lille Hus, saa ussel og fattig, at han hverken havde at bide eller brænde til sig og sine. Da gav Naadigfruen ham Bestillingen som Vægter her paa Herregaarden.

Alt imens var baade Gregers, Ellen og jeg blevne voxne, og den gamle Herremand var død og begraven, men Natten efter, at han var bisat i Kapellet, var det rigtignok mærkeligt at høre, saa alle Gaardens Hunde hylede og holdt Hus. Paa Spøgeri tænkte imidlertid ingen.

Gregers var bleven kjøn med Alderen. Han var høj, bred over Skuldrene og havde et Par Øjne, saa ærlige og gode som Sandheden selv. Men var han kjøn, saa var Ellen endnu kjønnere; det var, som om en af Adelsdamerne, som hænger der oppe i Stuerne, havde taget Bondeklæder paa, saadan saa hun ud. Naar hun slog sit gule Haar ud, naaede det ned til hendes Knæ, og hun var saa finbygget, at en snart ikke kunde forstaa, hvor hun kunde gjøre det Arbejde,

der forlangtes af hende. Hun havde faaet Tjeneste her paa Gaarden ligesom jeg, og ingen kunde sige andet, end at hun var en dygtig Pige til sin Gjerning. Naadigfruen holdt dog mest af mig; jeg var mest om hende, og hun kjendte mig bedst. Derfor var det vel, at hun foretrak mig, og da jeg var fyldt mine tyve Aar, kaldte hun mig en Dag ind til sig og spurgte, om jeg ikke havde Lyst til at blive gift. Det havde jeg nu rigtignok, men kun med en bestemt, og ham vidste jeg, at jeg aldrig kunde faa. Jeg sagde derfor, at jeg helst vilde blive i Tjenesten, hvis Naadigfruen var tilfreds med mig.

„Lad os saa opsætte det til en anden Lejlighed,“ sagde Naadigfruen. „Jeg havde ellers tænkt paa at foreslaa dig Gregers til Mand. Han er ret velhavende og tillige en ung Mand, jeg tror, du kunde være tjent med.“

„Gregers holder af Ellen,“ vovede jeg at sige.

„Hvilken Ellen?“

„Børres Ellen,“ sagde jeg. „Og hun holder ogsaa af ham.“

„Gjør hun det?“

„Ja, men de maa ikke faa hinanden for Børre,“ vedblev jeg. „Han kan ikke glemme den Skade, Gregers Fader gjorde ham for mange Aar siden, men hvis Naadigfruen . . .“

„Nej,“ sagde hun helt utaalmodig, „lad dem om det. Jeg havde tænkt mig dig og Gregers som Mand og Kone. Kan det ikke lade sig gjøre, saa lad os tie med den Sag.“

Dermed sendte hun mig bort, og jeg vovede ikke at tale mere om det. Men den Aften . . . naa i Guds Navn,“ afbrød Jomfruen sig selv, „hvad kan det gjøre mig nu, om jeg fortæller jer, at jeg laa og græd i min Seng den hele Nat, og at jeg vilde have givet alle mit Livs Aar bort for et eneste, hvis det kun havde været mig, Gregers havde holdt af. Saa tosset er en i sin Ungdom. Jeg havde lidt og stridt med mit eget Hjærte og forsonet mig med den Tanke, at Ellen og han en Gang skulde komme sammen, men til sine Tider var det for mig, som om jeg vilde være langt bedre tjent med at have tre Alen Jord over mig end blive ved at leve et saadant Liv.

Nogen Tid i Forvejen var det, at Spøgeriet havde begyndt at lade sig høre her paa Gaarden. Folk talte om det vidt og bredt i Egnen, og der var ikke en her i Huset, uden at han jo vidste at fortælle derom. Alle — jeg da ogsaa — var enige i, at det maatte være Naadigherren, som ikke havde

kunnet faa Fred i Graven, og som nu i mørke Nætter besøgte det Sted, hvor han havde færdedes i levende Live. Det varede da heller ikke længe, før Rygtet kom Naadigfruen for Øre, og sjælden har jeg set hende saa vred, som hun den Gang blev. Hun kaldte Børre op.

„Har du hørt noget her i Gaarden i de sidste Nætter?"

„Ja," sagde Børre og kom til at ryste.

„Hvordan lød det?"

„Det var som en Vogn, der for rundt i Gaarden, men hver Gang jeg skyndte mig derind, var der ingen Ting at høre eller se."

„Er det aldrig kommet, naar du har været inde i Gaarden?"

„Nej, aldrig."

„Kald Ridefogden herop!"

Børre gik ud, og Naadigfruen sagde:

„Han bliver vel snart ubrugelig til Bestillingen, skal vi se. Spøgeri! . . . Taabelighed, dum Overtro!"

Hun gik heftig op og ned ad Gulvet, til Ridefogden kom, derpaa spurgte hun:

„Har I hørt noget til Spøgeriet her paa Gaarden?"

„Det ved den levende Gud, jeg har," svarede han. „Det er ikke længer siden end i Gaar Nat, at jeg hørte Vognrumlen og Hestetrampen og en grim Klimpren nede i Gaarden. Saa sprang jeg ud af Sengen, og jeg vil være evig ford . . ."

„Band ikke . . . band ikke," sagde Naadigfruen vredt.

„Naadigfruen maa undskylde, jeg er kommen i Vane med at . . . . . . Naa, jeg saa Ildfunkerne fra Brostenene og hørte det allerhelv . . . . . . det mærkværdige Kjøretøj kjøre tre Gange rundt i Gaarden og et umenneskeligt Vræl. Derefter for det Fanden i . . . . . . for det ud af Gaarden og forsvandt."

Ikke nøjet med dette Forhør, lod Naadigfruen efterhaanden Karle og Piger kalde op, og alle stemmede de overens i deres Forklaring. Naadigfruen blev mere og mere ilter, og til sidst befalede hun, at Ridefogden og fire Karle skulde holde Vagt den næste Nat. Selv blev hun oppe, og jeg fik Befaling til at blive inde ved hende.

Det kunde vel have været strax efter Midnat. Jeg var ved at falde i Søvn, og Naadigfruen sad og læste. Da med et begynder Hundene at tude, og ind gjennem Porten hørte vi en Vogn rulle i fuldt Firspring, Hesteskoene klaprede paa

Brostenene, og rundt i Gaarden for den med en klingende Larm, som slæbte der Jærnkjæder bag efter.

Naadigfruen for sammen og blev saa bleg som en kalket Væg, derefter greb hun min Haand og trak mig med sig hen til Vinduet og stirrede ned i Gaarden. Jeg stirrede med, og det gnistrede dernede, og i samme Nu lød der et grueligt Skrig op til os, ligesom naar en er i Livsfare og raaber om Hjælp, og næppe var det forbi, før Naadigfruen faldt om paa Gulvet og i en halv Time laa saa stille og hvid, som om hun aldrig skulde komme til Live igjen. Hun spurgte aldrig om hvad Ridefogden og Karlene havde set, og ingen af os turde af os selv tale til hende derom, men Karlene fortalte os andre, at da de kom fra Borgestuen ned i Gaarden, var Spøgeriet borte. Tæt uden for Døren laa Børre paa Jorden og stønnede og jamrede sig. Han havde set det hele fare lige forbi sig og var halv død af Rædsel.

Efter den Tid vovede ingen at give sig i Kast med Spøgelset, og mangen Nat derefter vaagnede jeg og hørte det samme, som jeg hørte den Gang. Det kom altid i mørke Nætter, naar der ingen Maane var, aldrig, naar det var lyst i Vejret.

Hen paa Vintren kom der en Brodersøn af Herremanden paa Besøg til Herregaarden. Han var en fin og kjøn Junker og holdt meget af at knibe os unge Piger i Kinderne, naar han gik os forbi. Paa den Tid lagde jeg Mærke til, at Ellen begyndte at se bleg og sygelig ud, og at hun tit græd for sig selv, naar vi var komne i Seng. Jeg spurgte hende hvad hun skadede, men jeg fik aldrig rigtig Svar af hende i Førstningen. Til sidst fik jeg dog at vide, at Junkeren havde spændt Garn ud for hende og ved at love Børre Guld og grønne Skove bragt ham paa sit Parti.

„Vi faar sige det til Naadigfruen," sagde jeg.

„Aa Gud, nej," svarede Ellen. „Min Fader vilde aldrig tilgive mig det."

„Er han en Fader, som du skal lade dig sige af!"

„Jeg kan ikke faa mig til at forklage ham," sagde hun grædende. „Vi er saa fattige, og mister han Bestillingen her i Gaarden, saa bliver det kun saa meget værre for min Moder og mine smaa Søskende. Gud hjælpe mig, jeg ved ingen Raad!"

Sandt at sige vidste jeg heller ingen. Jeg indsaa, at Naadigfruen vilde jage Børre paa Døren, hvis hun fik Nys om Sagen, og jeg maatte sande med Ellen, at Familiens

Elendighed kun derved vilde blive saa meget større. Jeg tav derfor og saa Tiden an.

Kort efter var Ellen og jeg en Dag nede i Haven at lægge Tøj paa Bleg. Som vi syslede dermed, kom jeg i Tanke om, at jeg havde glemt nogle af Naadigfruens fine Kniplinger oppe paa mit Kammer, og jeg løb op for at hente dem. Da jeg kom tilbage og ilede igjennem den krumme Nøddegang, der gik hen til Blegepladsen, saa jeg Gregers staa bag Buskene. Han saa helt forstyrret ud, hans Ansigt var hvidere end Kniplingerne i min Haand, og han vinkede til mig, at jeg skulde blive staaende. Jeg turde ikke lade være at lyde ham og stillede mig tæt op til ham; med det samme saa jeg da ogsaa hvad der var paa Færde. Ved Siden af

Ellen stod Junkeren med Bøssen over Skuldren og Jagttasken ved Siden og talede ivrigt til hende.

„Nu gaar du og slider den hele Dag," sagde han, „og klæder dig i grove Bondeklæder. Hos mig skal hver Dag være dig en Festdag, og aldrig skal du slide andet end Fløjel

og Silke. Er saadan en lille Haand, som din, vel skabt til være i Vaskebaljen fra Morgen til Aften? Vær mig god, lille Ellen, du skal aldrig fortryde det."

„Ak, naadige Junker," svarede Ellen bønligt, „jeg passer ikke for eder. Lad mig i Ro, og jeg skal takke eder alle mine Dage."

Men Junkeren vilde ikke høre Tale derom, han blev ved at friste hende, og til sidst slog han Armen om hende og drog hende til sig. Hun kæmpede en Stund imod, men havde ikke Kræfter nok, og saa raabte hun om Hjælp, saa det skingrede igjennem Haven. I det samme sprang Gregers ud fra Buskene, og strax efter væltede han og Junkeren sig om i Græsset i en rasende Kamp. Snart var Gregers oven paa, og snart Junkeren, og begge var de lige forbitrede. Bøssen var trillet bort fra dem, og ingen af dem sagde et Ord. Baade Ellen og jeg stod og rystede og vidste ikke hvad vi skulde gjøre. Til sidst fik Gregers Junkeren under sig og satte sit Knæ paa hans Bryst; Gregers saa ud som et vildt Dyr, hans Haar stod ud om hans Hoved, og hans Øjne var som en gloende Brand. Han famlede med Haanden inde paa sit Bryst og drog sin Tællekniv frem og aabnede den med sine Tænder.

„Gregers . . . Gregers, hvad gjør du!" skreg Ellen og kastede sig over Junkeren og dækkede ham med sit Legeme. „For Jesu Kristi Skyld, gjør os dog ikke ulykkelige . . . Aa Gud, Gregers, kom dog til dig selv . . . jeg holder jo ikke af andre end af dig . . . aa, Gregers, vær dog barmhjærtig mod dig selv og mod mig!"

Til sidst fik hun da ogsaa Kniven fra ham og kastede den langt bort mellem Buskene. Han rejste sig op og gav Slip paa Junkeren, der strax greb fat paa Bøssen og lagde an paa ham, men Ellen sprang foran ham og stod der og græd og vred sine Hænder og bad saa mindelig om Naade for ham. Det var, som om Junkeren ikke kunde beslutte sig til hvad han skulde gjøre, men endelig lod han Bøssen synke og sagde til Gregers med en Stemme, der var hæs og rystende:

„For hendes Skyld skjænker jeg dig Livet; aldrig var du nærmere ved at miste det end i denne Stund."

Derefter vendte han sig og gik op til Gaarden. Vi ventede dog alle, at der vilde komme en Ulykke der ud af; det var jo ikke saa lige en Sag, at lægge Haand paa Herremandens Slægtning, men næste Dag rejste Junkeren, og vi

mærkede snart, at han ikke havde talt om noget til Naadigfruen. Børre vilde dog lige saa lidt som før give sit Minde til, at Gregers og Ellen maatte komme sammen; han kunde ikke glemme sit Had til Hejle Svarte.

En Aften havde jeg haft travlt med at stryge, og det var over Midnat, før jeg blev færdig. Strygestuen vendte ud til Haven og laa ikke langt borte fra Fadeburet. Alle andre i Huset var for længe siden gaaede til Ro, da jeg

endelig lagde det sidste Stykke Tøj ned i Kurven og vilde til at gaa op paa mit Kammer. Lige med det samme hører jeg det pusle inde i Fadeburet, og da jeg troede, det var Ellen, som havde glemt at lægge Flæsk i Blød til næste Dag, gik jeg hen og saa derind. Men hvor jeg blev ræd! Det for

igjennem mig fra Hoved til Fod, for inde i Fadeburet stod Børre med en stor Sæk og stirrede paa mig som paa et Gjenfærd.

„Forraad mig ikke, Karen . . . forraad mig ikke," sagde han og rystede paa alle Lemmer. „Jeg skal gaa herfra og aldrig komme her mere . . . Du ved ikke hvad det er at lide Nød, Karen, at se Børnene sulte og græde, fordi der ikke er Mad til dem. I Jesu Kristi Navn, Karen, gjør mig ikke ulykkelig!"

Da jeg saa, han var helt ude af det af Skræk, fik jeg Mod nok. Jeg kunde jo ogsaa med et eneste Raab bringe hele Huset paa Benene.

„Er du Barmhjærtighed værd," sagde jeg, „du, som vil sælge din egen Datter til Junkeren. Tvi dig an, for Fader, du er!" Jeg holdt nu en ordentlig Tale for ham, men han bad saa mindelig for sig, at jeg havde ondt af ham.

„Ja," sagde jeg saa til sidst, „det er det samme, jeg vil ogsaa tie stille dermed, hvis du vil give dit Minde til, at Ellen og Gregers maa komme sammen."

„Hans Fader er Skyld i min Elendighed og Nød."

„Sig heller, at du selv er det. Men hvordan det nu er," sagde jeg, „saa har Gregers ingen Skyld deri, og naar han og Ellen er gifte, hjælper han jer nok alle sammen ud af Nøden."

„Og saa vil du ikke forklage mig?"

„Nej, saa tier jeg. Men hvis Gregers og Ellen ikke er gifte, inden næste Maaned er til Ende, saa faar Naadigfruen alt at vide."

Børre kom sig lidt af sin Skræk; han tømte af sig selv Sækken og lagde Kjødet, han havde villet stjæle, tilbage paa sin Plads.

„Bare du nu ikke forklager mig!" sagde han igjen, da jeg fulgte med ham hen til Gaarddøren for at stænge den efter ham.

„Jeg holder hvad jeg har lovet, hvis du ikke glemmer dit Løfte."

Da jeg aabnede Døren, og Lyset faldt ud i Gaarden, saa jeg en tohjulet Vogn neden for Trappen.

„Hvad er det for en Vogn?" spurgte jeg. „Har du stjaalet saa meget, at du har været nødt til at kjøre det bort?"

„Nej, nej," sagde Børre, „det er Spøgelsevognen."

„Spøgelsevognen?"

„Ja, da du har faaet saa meget at vide, kan du jo gjærne faa det at vide med. Det er Spøgelsevognen, som jeg render om i Gaarden med . . . Det var Nøden, der drev mig til det, bitte Karen, og for at være sikker, lavede jeg den Vogn. Den er behængt med Kjæder og Jærnringe, for at den kan klingre, og mine Træsko er beslaaede med Staal, at det kan gnistre paa Stenene. Vi et bitte Korn, saa skal du se min sidste Fart, for jeg er nødt til at jage ud af Gaarden, hvis nogen skulde ligge vaagen."

„Prøv aldrig mere paa det, Børre!"

„Aldrig mere, bitte Karen, det kan du være forvisset om. Bare du saa vil lade være at forklage mig."

„Jeg holder hvad jeg har lovet."

„Jeg ogsaa. Godnat, Karen, og Tak for alt godt!"

Dermed greb han fat i Stængerne paa Vognen og satte afsted rundt i Gaarden. Det buldrede, klingrede og gnistrede, som da jeg første Gang saa og hørte Spøgeriet, og da Børre var kommen uden for Ridefogdens Vindue, gav han et Bræl af sig; det lød saa kunstigt, at jeg nu, da jeg vidste, hvordan det hang sammen, snart ikke kunde bare mig for at le.

Se, det var Spøgeriet paa Aagerup, og efter den Aften har ingen hverken hørt eller set noget dertil. Det er nu snart fyrretyve Aar, siden det skete, og de, jeg her har fortalt jer om, er alle sammen døde og borte, baade Børre, Gregers og Ellen."

„Fik Gregers og Ellen hinanden?" spurgte Katrine.

„Ja, de gjorde, og Gud ved, at de begge var mig taknemmelige for hvad jeg havde gjort for dem. De levede lykkelig den Tid, Gud forundte dem at være sammen, og ingen af Børres led Nød fra den Dag, de stod for Alteret med hinanden. Børre og hans Kone levede kun et Aars Tid derefter, og deres Børn er spredte rundt om, efter at de blev voxne. Hvor de nu er, ved jeg ikke. Gregers og Ellen døde barnløse, den ene strax efter den anden, det var ret, ligesom de ikke en Gang kunde skilles ved Døden. Naa, den, der har levet lykkelig, har jo levet længe, siger man, og ingen ved bedre end jeg, at faa var lykkelige som de . . . . . Men," afbrød Jomfruen sig selv, „Klokken gaar jo allerede til et! Hvad skal det blive til, Piger? Vi skal alle sammen være tidlig paa Benene, lad os derfor se at komme i Seng, det snareste vi kan. Godnat, alle sammen, nu tænker jeg, I kan sove roligt for Spøgelset paa Aagerup."

Vandreduen.

Ved E. Toepfer.

Den mærkeligste af alle Duearterne er den saakaldte Vandredue, der har hjemme i Nordamerika, hvor den er almindelig udbredt lige fra Hudsonsbugten mod Nord til den mexikanske Havbugt i Syd og fra Klippebjærgene til den østlige Kyst, men ikke overalt i lige stor Mængde. I Størrelse og Legemsform ligner den Ringduen, der findes her hos os, men kan let skjelnes fra denne ved sin lange, kiledannede Hale. Paa Ryggen har den en blaagraa Farve med sorte Pletter, Siderne ere rødliggraa, Bugen hvid, Øjnene røde, Næbet sort og Fødderne blodrøde. Den er meget kraftig bygget og har lange og spidse Vinger, der sætte den i Stand til at flyve med stor Hurtighed og Udholdenhed. Amerikanerne kalde den i Almindelighed den vilde Due. Det, som gjør denne Fugl saa mærkelig, er de store Vandringer, som den foretager, og det er disse, der har givet den Navnet „Vandredue“. Den har ikke noget fast Hjem, men trækker i uhyre Sværme fra den ene Skovegn til den anden, fæster Bo snart her og snart der, udruger paa en kort Tid Millioner af Unger samt ødelægger Skovene og de dyrkede Planter paa Markerne i Omegnen af disse. Vandreduerne gjøre nemlig aldeles rent Bord, hvor de komme hen, og fortære paa en utrolig kort Tid al Planteføde, der er skikket til Næring for dem, saa at Egnen næsten ligner en Ørken, naar de forlade den.

For at Læserne kunne danne sig en rigtig Forestilling om denne mærkelige Fugl, dens Levemaade og Vandringer samt de store Ødelæggelser, som hidrøre fra den, ville vi neden for omtale de Jagttagelser, som Naturforskerne Wilson og Audubon have gjort med Hensyn til den. Wilson har iagttaget, at enhver Skov, i hvilken Vandreduerne bygge Reder, for en meget lang Tid bliver en øde Plads. Jordens Overflade er dækket af et Lag Gødning af disse Dyr, der ofte har en Tykkelse af flere Tommer og aldeles kvæler al Plantevæxt. Rundt omkring ser man Jorden overstrøet af Blade, Grene og Kviste, der ere brækkede af Træerne ved Duernes Vægt. Han har ofte i Amerika set Skovstrækninger paa flere hundrede Tønder Land, hvor Træerne stode aldeles nøgne, som om man havde hugget alle Grenene af dem med Øxen, eller som om en stærk Orkan havde raset der, og al denne Ødelæggelse var alene foraarsaget af Vandreduerne. Paa et af sine Strejftog i Nordamerika kom Wilson engang i Nærheden af Selbyville i Staten Kentucky til en Skov, som Vandreduerne havde valgt til Rugeplads, og hvor hvert Træ havde den ene Rede tæt ved Siden af den anden. Hele Rugepladsen havde en Udstrækning af otte Mile i Længden og en Mil i Bredden. En stor Mængde Indbyggere fra hele Omegnen havde samlet sig her med Heste, Vogne og alle Slags Redskaber og fik en rig Høst af unge Duer, der have et meget fedt og velsmagende Kjød. Den Støj, som Jægerne og de opskræmmede Duer gjorde, var aldeles øredøvende. Kjødet af de dræbte Duer blev nedsaltet paa Stedet eller paa anden Maade værnet mod Forraadnelse.

Naturforskeren Audubon har iagttaget, at Vandreduerne flyve med en overordentlig Hurtighed under meget raske Vingeslag. Deres Vandringer foretages udelukkende for at søge Næring og ikke for at undgaa Vinterkulden eller for at søge en passende Rugeplads. Han fortæller som et Exempel paa deres mærkelige Flyveevne, at man i Omegnen af Byen New-York har dræbt Vandreduer, hvis Kro var fyldt med Ris, som de maatte have ædt paa Markerne i Staterne Georgia og Carolina. Da deres Fordøjelse sker saa hurtig, at det Foder, de have ædt, er fuldstændig opløst paa tolv Timer, kunde man heraf med Vished slutte sig til, at de havde tilbagelagt henved 100 Mile i 6 Timer eller omtrent en Fjerdingsvej i Minutten.

Audubon fortæller følgende om deres Vandringer. „I Aaret 1813 forlod jeg mit Hjem i Henderson ved Bredden

af Ohio paa Vejen til Louisville. Da jeg nogle Mile fra Hardensburgh red over den tørre Slette, opdagede jeg en meget stor Sværm Vandreduer, der fløj fra Nordost til Sydvest. Da Tallet af dem syntes at være langt større, end jeg nogen Sinde tidligere havde set, fik jeg Lyst til at tælle de Flokke, som jeg kunde se i Løbet af en Time. Jeg steg derfor af min Hest, satte mig paa en Tue og gjorde med Blyanten en Streg paa Papiret for hver Flok, som drog forbi, men det blev mig snart aldeles umuligt at overkomme dette Arbejde, da Fuglene indfandt sig i utallig Mængde. Jeg rejste mig derfor, talte Stregerne og fandt, at jeg i 21 Minutter havde skreven 163. Jeg fortsatte nu atter min Rejse, og Mængden af Duerne blev stadig større og større. Luften var saa opfyldt af Duer, at Eftermiddagssolen formørkedes, og Gødningen faldt til Jorden som Snefloкke. Den Susen, som jeg hørte af de mange Vingeslag, var saa stærk, at den næsten døvede mine Sanser."

„Jeg er ikke i Stand til paa en tilfredsstillende Maade at skildre Duernes Svingninger i Luften", fortæller Audubon videre, „naar en Falk eller en anden Rovfugl prøver paa at snappe en af Sværmen. Vandreduerne styrte sig da alle paa engang, sammenpakkede i en fast Masse, under et tordenlignende Bulder ned som en levende Strøm, trænge fremad i Bølge- og Zigzaglinjer, dale helt ned mod Jorden, stryge med en forbavsende Hurtighed hen over den, stige derpaa lodret i Vejret som en mægtig Søjle; efter paa ny at være komne til Vejrs, udvikle de sig atter i en Linje, der ligner en uhyre, kæmpedannet Slange."

„Alle Omegnens Indbyggere vare traadte under Vaaben for at drive disse paatrængende og uvelkomne Gjæster bort, for at ikke hele Høsten skulde blive tilintetgjort. Bredderne af Ohiofloden vrimlede af Mænd og Drenge, som uden Ophør skøde paa Duerne. En Mængde af dem bleve dræbte, da hvert Skud maatte ramme i den tætte Sværm, og i over en hel Uge nøde Indbyggerne intet andet end Kjødet og Fedtet af de dræbte Duer."

„Saa snart Duerne opdage Næring, flyve de i Kredse for nøjere at undersøge Egnen. Efter som de skifte Retning og snart vende den øverste og snart den underste Side mod Jagttageren, skifte de ogsaa Farve og vise sig enten blaa eller røde. Saaledes trække de lavt hen over Skovene, forsvinde af og til mellem Løvet og stige derpaa atter til Vejrs. Endelig sætte de sig paa Træerne. (Medfølgende Billede viser

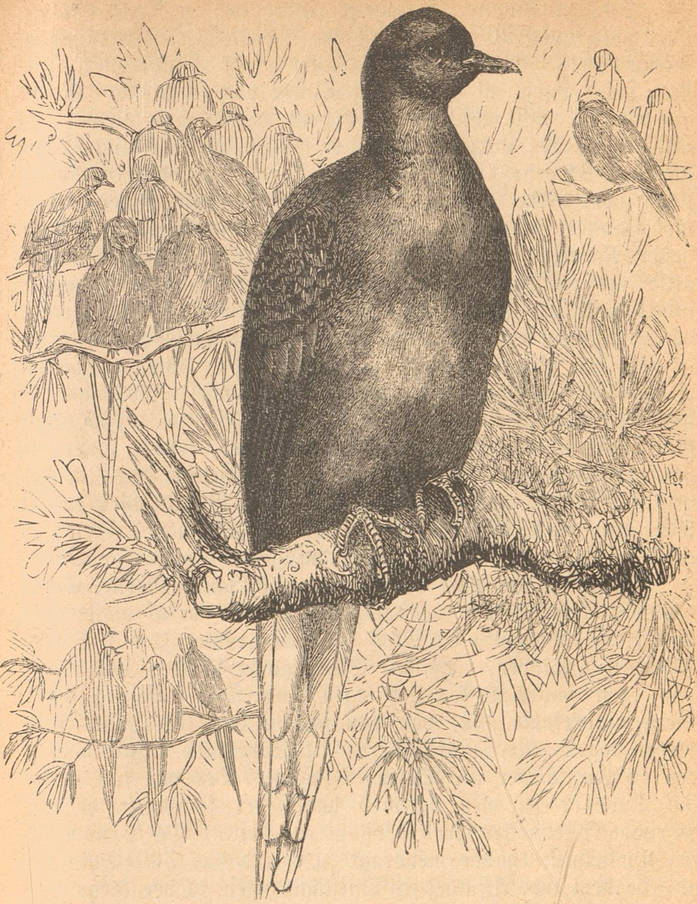

netop Læserne en Del Vandreduer, der have sat sig til Ro paa Grenene). Efter at have hvilt sig lidt flyve de ned paa Jorden for at opsøge og æde de nedfaldne Agern, der ere deres kjæreste Næring. Omtrent ved Middagstid, naar de have ædt sig mætte, slaa de sig atter til Ro paa Grenene for at hvile og fordøje Næringen. Ved Solens Nedgang forlader hele Sværmen Skoven for at søge hen til Sovepladsen, der ofte er over hundrede Mile fra det Sted, hvor de søge Næring."

Efter Audubons Jagttagelser indeholder et Træk Vandreduer ofte over 20 Millioner, der bedække en Strækning af mange Mile. Wilson regner Tallet af de Vandreduer, som han saa i Løbet af nogle faa Timer paa en Rejse i Nordamerika, til 200 Millioner. Deres Rugepladser strække sig ofte i en Bredde af henved 1 Mil og som en 12 Mile lang Stribe gjennem Skovene. Hvert Træ har som oftest over 100 Reder, og i hver Rede lægges der 2 Æg. Hunnen ruger alene, men Hannen staar hende trofast bi under Rugningen og bringer hende Næring. Det er mærkeligt nok, at de 2 Unger næsten altid ere en Han og en Hun. Forældrene made Ungerne, indtil disse selv kunne sørge for deres Ernæring. De forlade da Forældrene og slutte sig sammen i særegne Sværme, hvis de ikke ere blevne dræbte inden den Tid. Førend Ungerne forlade Rederne strømme nemlig Omegnens Indbyggere i stor Mængde til Rugepladsen for at dræbe dem. Paa nogle faa Timer fyldtes en Mængde Sække med dræbte Duer, og hele Vognlæs førtes til Torvene i de forskjellige Byer. Langvejs fra driver man store Flokke Svin til Rugepladsen for at fede dem med Affaldet fra de nedsaltede Duer. Fedtet af disse træder i lang Tid i Husholdningen i Stedet for Smør.

Audubon har flere Gange undersøgt Vandreduernes Sovepladser; han skildrer paa følgende Maade en af disse, som han havde opdaget i en Skov ved den grønne Flod i Staten Kentucky: „Skoven, i hvilken Sovepladsen fandtes, var meget høj, men havde næsten slet ingen Underskov. Da jeg første Gang undersøgte den, var den for omtrent 14 Dage siden bleven tagen i Brug af Duerne til Soveplads. Jeg naaede den et Par Timer før Solens Nedgang. Der var kun meget faa Duer at se, men derimod havde der samlet sig en stor Mængde Mennesker med Vogne og Heste. To Landmænd fra Busselville havde medbragt en Hjord paa 300 Svin for at fede dem med Affaldet fra Dueslagtningen. Overalt saa man Folk sysselsatte med at nedsalte de dræbte Duer, der laa samlede i store Hobe. Den nedfaldne Gødning dækkede Jorden paa hele Sovepladsen i en Tykkelse af flere Tommer, saa tæt som Sne. Alt tydede paa, at Tallet af de Duer, som havde Soveplads her, var overordentlig stort. De fleste Mennesker vare forsynede med Rifler, Knipler eller lange Stænger til at dræbe Duerne med, medens andre holdt Jærnpotter med gløbende Kul paa rede Haand; saa snart Duerne lode sig se, skulde der kastes Svovl paa Kullene, for at Svovldampene kunde dræbe dem. Der fandtes en Mængde Fade med Salt

samt Tønder til Nedsaltning af Duerne. Borde, Bænke og Stole vare opstillede hist og her, og alt var færdig til at forny den storartede Slagtning. Man ventede kun paa, at Duerne atter skulde komme tilbage."

„Solen var nærved at gaa ned, og lidt efter lidt bredte Mørket sig ud over Egnen. Paa de nærmeste Høje var der udstillet Vagter med tændte Fakler af Fyrretræ. Disse Vagter skulde lytte efter Duernes Komme for at give et aftalt Tegn, naar disse lode sig se. Vandreduerne flyve nemlig hver Dag langt bort fra Sovepladsen for at søge Næring og vende hen ad Aften atter tilbage til denne. Pludselig saa man Vagterne give det aftalte Tegn ved at svinge Faklerne. „De komme!" raabte Mængden med dæmpet Stemme, og enhver lyttede nu efter bedste Evne, for gjennem Øret at opdage deres Komme. Man hørte en Lyd, der nærmede sig, og som bedst kan sammenlignes med Lyden af fjærne Bølgeslag i en stille Nat. Lyden blev efterhaanden stærkere, og jo mere den nærmede sig, desto mere kom den til at ligne den Støj, som et Jærnvejstog gjør, naar det gaar med fuld Kraft."

„Da den utallige Sværm af Duer var kommen lige over Hovedet, følte man en stærk Rystelse i Luften og hørte en Susen, Brusen og Piben, der næsten gjorde enhver aldeles svimmel. Duerne dalede udmattede og tunge som Bly ned fra Luften og satte sig paa Træernes Grene, men dette var næppe sket, før Jagten paa dem gik løs. Hist og her brækkede Grenene under den tunge Vægt, styrtede knagende ned med Duerne, der sade paa dem og som sloges ihjel ved Faldet. Man tændte hist og her store Baal, for at man bedre kunde se at komme Duerne til Livs. Mænd, der vare væbnede med lange Stænger, sloge af alle Kræfter paa Grenene og dræbte Duer i tusendvis, medens Skytterne fyrede det ene Skud af efter det andet ind i den tætte Sværm af Duer, som endnu ikke havde sat sig paa Grenene. Der blev kastet Svovl paa de glødende Kul, og de stakkels Duer styrtede nu i stor Mængde, døde eller saarede ned paa Jorden, hvor de bleve opsamlede."

„Støjen var snart ikke til at udholde. Jægernes Skrigen og Hylen, Stængernes Slag, de nedfaldende Grenes Bragen, Bøssernes Knalden, alt virkede saa døvende paa Øret, at det ene Menneske ikke var i Stand til at gjøre sig forstaaelig for det andet, ja man kunde næppe høre de enkelte Skud under den stærke Tummel. Denne Støj, der kunde høres i over én Mils Afstand, varede ved til over Midnat. Derpaa søgte

alle Jægerne Hvile en kort Tid for med den lyse Morgens Frembrud at skride til Opsamling, Rensning og Nedsaltning af de dræbte Duer. Dette Arbejde optog hele Dagen, og efter at Indsamlingen af Duerne omtrent var forbi, bleve Svinene slupne løs for at mættes med Resterne og den store Mængde Affald fra denne storartede Slagtning."

Efter forskjellige Jagttagelser, som man har gjort, regner man Tallet af de Vandreduer, som der tidligere hvert Aar fandtes i Nordamerika, til 1100 Millioner. Hver af disse Fugle bruger hver Dag mindst et halvt Pund Planteføde for at mættes, hvilket altsaa bliver ikke mindre end 550 Millioner Pund daglig. Efter denne Regning kunne Læserne let gjøre sig en Forestilling om den Skade, som disse Fugle gjøre paa Planterne.

Man skulde tro, at saa store Blodbade og Myrderier, som det nylig skildrede, der tidligere hvert Aar fandt Sted i forskjellige Egne i Nordamerika, snart maatte være i Stand til aldeles at udrydde Vandreduerne, men dette er dog ikke Tilfældet. Disse Fugle findes i vore Dage ganske vist langt fra ikke i saa stor Mængde som tidligere, men Grunden hertil er ikke den store Udryddelseskrig, som man har ført og endnu fører mod dem. Aarsagen til at Vandreduerne ere aftagne saa meget i Mængde kan alene søges i den stærkt tiltagende Opdyrkning af Landet, der gaar Haand i Haand med Rydningen af Skove paa store Strækninger. Dette stemmer ogsaa ganske overens med Naturforskeren Audubons Mening. Han har nemlig paastaaet, at man ikke vilde være i Stand til at formindske Vandreduernes Tal i nogen synlig Grad, uden ved at rydde Skovene, der tjene til Tilholdssteder og Rugepladser for disse Fugle.

Øreskrifter for Folket.

Under denne Fællestitel vil efterhaanden udkomme en Række særdeles billige Hæfteskrifter, foreløbig indeholdende følgende udvalgte Fortællinger af „Folkets Almanak“:

Nr. 1. **12 Fortællinger** af Folkets Almanak, med 30 Bill. 40 Øre.
— 2. **Kjærlighed og Had**, Fortælling af C. A. Thyregod. — **Lindormen** efter Hebel, m. m. Med 10 Billeder. 10 Øre.
— 3. **Det ene Fornødne**, af Chr. R. — **Vilhelm Tell** af Anton Nielsen. — **En uventet Tilstaaelse.** — **Et Væddeløb.** — **Nisserne i Bjærgby Bakke** af Em. Henningsen m. m. Med 8 Billeder. 10 Øre.
— 4. **Fra Oldtiden** af Fr. W. Horn. — **Petersens Grise** af A. Andresen. — **Husmandsfamiliens Middag** af Camillo Brun. — **Historien om hvordan Jens Rødbro fik Korset**, fortalt af ham selv m. m. Med 14 Billeder. 10 Øre.
— 5. **En Gudsdom**, Fortælling af Knud Skytte. — **Efter en Sygdom.** Med 4 Billeder. 10 Øre.
— 6. **Nissernes Julekvæld** af Emanuel Henningsen. — **Troldkonen i Stenbaaden**, ved Carl Andersen. — **Til Kukmanden kom**, jysk Skjæmteæventyr ved Evald Tang Kristensen. Med 13 Billeder. 10 Øre.
— 7. **Kvindetroskab** af Zakarias Nielsen. Med 4 Bill. 10 Øre.
— 8. **Baadsmanden fortæller** af C. Middelboe. — **Den ny Avis eller den uheldige Peter.** — M. m. Med 12 Bill. 10 Øre.
— 9. **Spøgelsevognen**, efter en sand Begivenhed fortalt af Em. Henningsen. — M. m. Med 7 Billeder. 10 Øre.
—10. **Enkens fortabte Søn**, Fortælling af C. A. Thyregod. Med 4 Billeder. 10 Øre.
—11. **Ridefogdens Søn**, Fortælling af C. A. Thyregod. — M. m. Med 11 Billeder. 10 Øre.
—12. **Et fattigt Hjem**, Fortælling af Anton Nielsen. — **Agnete med Guldhaaret.** Med 5 Billeder. 10 Øre.
—13. **Geoachino.** Fortælling fra Italien af P. P. — **Mosede Hans**, et Sagn. — M. m. Med 8 Billeder. 10 Øre.
—14. **Skytten paa Hvam**, Fortælling af Emanuel Henningsen. — **Den fiffige Rekrut.** Med 16 Billeder. 10 Øre.
—15. **Kjødædende Planter** af E. Toepfer. — **Filipsens Skat**, Fortælling af Knud Skytte. — **Bjærgmandens Salve.** — M. m. Med 13 Billeder. 10 Øre.

—16. **Dyrplageren**, Fortælling for Ungdommen af Emanuel Henningsen. — M. m. Med 8 Billeder. 25 Øre.
—17, 18, 19 og 20. **Muntre Fortællinger** à 25 Øre.